

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет філософський
Кафедра історії філософії

Затверджено
на засіданні кафедри історії філософії
філософського факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол №1 від 31 серпня 2021 р.)

Завідувач кафедри історії філософії
докт. філос. наук, доц. Дахній А.Й.

Дахній А.Й.

Силабус з навчальної дисципліни
«КОМУНІКАТИВНА ФІЛОСОФІЯ»
для студентів першого курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 03 – Гуманітарні науки за спеціальністю 033 – Філософія,

Львів 2021 р.

Силабус курсу
Науковий семінар
2021-2022 навчальний рік

Назва курсу	Комунікативна філософія
Адреса викладання курсу	м. Львів, вул. Університетська, 1
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Філософський факультет, кафедра історії філософії
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	033 філософія
Викладач (-і)	Дахній Андрій Йосипович, доктор філософських наук, доцент Ковальчук Юлія Василівна, кандидат філософських наук, асистент
Контактна інформація викладача (-ів)	andriy.dakhniy@lnu.edu.ua julia.kovalchuk91@gmail.com
Консультації по курсу відбуваються	щосереди, 11.00-12.00 год. (аудиторія 303, філософський факультет, вул. Університетська, 1) Онлайн-консультації
Сторінка курсу	http://filos.lnu.edu.ua/course

Інформація про курс	<p>Навчальна дисципліна «Комунікативна філософія» репрезентує філософську розвідку від античності до сучасності щодо експлікації поняття комунікації у філософській традиції. Навчальний курс передбачає виявлення та дослідження зв'язку феномену комунікації з філософією, зокрема розкриття у комунікації екзистенційного елементу, її типологія, види, форми та зв'язок із сучасними викликами буття. Студенти-магістранти зможуть розширити свої знання з філософії та набути спеціального категоріального апарату із комунікативної філософії.</p>
Коротка анотація курсу	<p>Навчальна дисципліна «Комунікативна філософія» складена для здобувачів ступеня магістра з філософії за спеціальністю – 033 «Філософія». Предметом вивчення навчальної дисципліни є вивчення філософських концепцій комунікації, а також цілеспрямована робота над вивченням спеціальної літератури, активна робота на семінарських заняттях, самостійне опрацювання та виконання поставлених завдань.</p>
Мета та цілі курсу	<p>Метою навчальної дисципліни є дослідження студентами феномену комунікації крізь призму історико-філософського екскурсу та окреслення сучасних викликів перед людиною у комунікативному аспекті; вивчення різних типів та видів комунікації на основі дослідження конкретних соціокультурних особливостей розвитку суспільства, як і у конкретних філософських концепцій мислителів; виявлення та вдосконалення навичок критичного аналізу та синтетичного порівняння думок мислителів різних епох щодо феномену комунікації; аналіз доповідей інших науковців щодо нових результатів, концепцій і теорій, кваліфікованому веденні наукових дискусій на тематику комунікативної філософії.</p>
Література для вивчення дисципліни	<p>Список літератури</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Апель К. О. Трансформація філософії / К. О. Апель. – Москва: Логос, 2001. – 339 с. 2. Апель К.-О. Поняття первичної відповідальності як передумов планетарної макроетики // Філософія без границ: сб. ст.: в 2 ч. Ч. 1. — М.: Издатель Воробьев А. В., 2001. — С. 47—67. 3. Бубер М. Диалог / М. Бубер. Два образа веры. – М. : Республика, 1995. – 464 с. 4. Габермас Ю. Залучення іншого: студії з політичної теорії / Юрген Габермас ; [пер. з нім. Андрій Дахній ; наук. ред. Борис Поляруш]. – Л. : Астролябія, 2006. – С. 337-404. 5. Габермас Юрген. Замах на розум // Пер. О. Соболев / Габермас Юрген. Філософський дискурс сучасності. — К.: Український філософський фонд, 1998. — С. 38-44. 6. Габермас Юрген. Інший спосіб подолання філософії суб'єкта: комунікативний versus суб'єктивний розум //

- Пер. з нім. А. Богачова / Габермас Юрген. Філософський дискурс сучасності. — К.: Український філософський фонд, 1998. — С. 5-37.
7. Габермас Юрген. Структурні перетворення у сфері відкритості. — Львів: Літопис, 2000. — 320 с.
 8. Габермас Ю. Постметафізичне мислення. Філософські статті. Розділ 1. Повернення до метафізики? // Філософія освіти: науковий часопис. — К., 2010. — № 1/2. — С. 68-102.
 9. Гьосле В. Практична філософія в сучасному світі / В. Гьосле [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://chtyvo.org.ua/authors/Hosle_Vittorio/Praktychna_filosofiiia_v_suchasnomu_sviti/
 10. Єрмоленко А.М. Комунікативна практична філософія. Підручник / А.М. Єрмоленко. — К.: Лібра, 1999. — 488 с.
 11. Ключовський Я. А. Філософія діалогу / Я. А. Ключовський. — Київ : Дух і літера, 2013. — 224 с.
 12. Левінас Е. Між нами. Дослідження. Думки про іншого / Е. Левінас. — К.: Дух і Літера, 1999. — 312 с.
 13. Левченко А., Левченко М. Комунікативна філософія в контексті утвердження принципів гуманізму. Вісник Львівського університету. Серія філософ.-політолог. студії. 2018. Випуск 21. — С. 52-56.
 14. Марсель Г. Присутствие и бессмертие / Габриэль Марсель // Присутствие и бессмертие. Избранные работы. — М. : Институт философии, теологии и истории св. Фомы, 2007. — 328 с.
 15. Назарчук А. В. Понятие рациональности в философии К.-О. Апеля // Вестник Московского университета. Серия 7. Философия. — 2003. — № 3. — С. 52—64.
 16. Пігерс Д. Слова на вігрі. Історія ідеї комунікації. — Київ: Видавничий дім "КМ Академія". 2004. — 302 с.
 17. Платон. Федр / Платон [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://lib.ru/POEEAST/PLATO/platon1_2.txt
 18. Сартр Ж-П. Буття і ніщо: нарис феноменологічної онтології. — К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. — 855 с.
 19. Хабермас Юрген. Комунікативна дія і дискурс — дві форми повсякденної комунікації // Ситниченко Л. Першоджерела комунікативної філософії. — К.: Либідь, 1996. — С. 84-90.
 20. Ямпольская А. Емануель Левинас. Философия и бишграфия / А. Ямпольская. — Київ: Дух і Літера, 2011. —

	<p>376 с.</p> <ol style="list-style-type: none"> 21. Ясперс К. Комунікація / К. Ясперс //Ситниченко Л. Першоджерела комунікативної філософії. – К.: Либідь, 1996. – С. 132 – 148. 22. Bergman, Mats, Kirtiklis, Kęstas and Siebers, Johan. Models of communication: theoretical and philosophical approaches. Routledge Studies in European Communication Research and Education, 15 . Routledge, London. ISBN 9781138294554, e-ISBN 9781315231402. 23. Jasiński Karol, 2012, God as “Eternal Thou”. Martin Buber’s Dialogical Philosophy of God. Idea. Studia Nad Strukturą I Rozwojem Pojęć Filozoficznych, Issue 24. – pp. 147-174. ISSN: 0860-4487. 24. Kathleen Richardson. Rethinking the I-You relation through dialogical philosophy in the Ethics of AI and robotics. – 2019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://link.springer.com/article/10.1007/s00146-017-0703-x 25. Karppinen, Kari Eerik. Freedom Without Idealization : Non-Ideal Approaches to Freedom of Communication. – OUP, 2019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://core.ac.uk/display/245129727?source=2 26. Lydia Sánchez, Manuel Campos. Epistemological Presuppositions in Communication Theory. - Routledge, London, 13 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/336857635_Epistemological_Presuppositions_in_Communication_Theory 27. Habermas Jürgen, 2015, A Philosophy of Dialogue. In: Mendes-Flohr, P. ed. Dialogue as a Trans-disciplinary Concept. Berlin, München, Boston: De Gruyter, pp. 7-20. https://doi.org/10.1515/9783110402223-002 28. Habermas J. Justification and application. Remarks on discourse ethics. Cambridge, 2001. 197 p 29. Young I. Communication and the Other: Beyond Deliberative Democracy. Democracy and Difference: Contesting the Boundaries of the Political. Princeton, 1996. P.120-35.
Тривалість курсу	90 год.

Обсяг курсу	32 год аудиторних 3 них 16 годин лекцій 16 годин практичних занять 58 годин самостійної роботи
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення курсу студент повинен:</p> <p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - історію зародження та розвитку комунікативної філософії; - поняттєво-категоріальний апарат комунікативної філософії; - особливості дослідження феномену комунікації крізь призму філософських концепцій європейських мислителів різних епох; - види та форми комунікації, проблематику комунікативної взаємодії. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - орієнтуватися в історико-філософському процесі формування комунікативної філософії; - розрізняти різні види, типи та форми і моделі комунікації крізь призму філософських концепцій; - виявляти філософські проблеми міжособистісної комунікації та вирішувати їх; - формувати та аргументувати свої власні висновки, наукові дослідження, оформляти результати. - здійснювати аналіз філософських підходів до трактування феномену комунікації у світовій філософії. - застосовувати сучасні ефективні засоби роботи з науковою, спеціальною та навчально-методичною літературою; - аналізувати першоджерела та критичну літературу; - доцільно використовувати категоріально-поняттєвий апарат.
Формат курсу	Очний
Теми	ДОДАТОК (схема курсу)
Підсумковий контроль, форма	Іспит у формі усної відповіді

Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з таких дисциплін як «Історія філософії», «Логіка», «Соціальна філософія», «Психологія», «Філософська антропологія» та ін. дисципліни.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентації Лекції Дискусії Дебати
Необхідні обладнання	Zoom, Skype Проектор Роздатковий матеріал Навчальний посібник Навчально-методичні рекомендації
Критерії оцінювання	<p>Максимальна оцінка за курс – 100 б. – розподіляються наступним чином:</p> <p>1. Участь в семінарських заняттях: виводиться середнє арифметичне на основі НЕ МЕНШЕ 5 оцінок. Максимальна оцінка – 50 б.</p> <p>2. Іспит – 50 б.</p> <p>Максимальна оцінка за семінарське заняття – 5 б.: студент активно брав участь в обговоренні, підготував доповідь на основі опрацьованого першоджерела, володіє поняттєвим філософським апаратом, легко порівнює філософські концепції та здійснює критичний аналіз філософських ідей.</p> <p>Мінімальна оцінка – 2 б.: студент був присутній на занятті та один раз доповнив відповідь іншого студента чи відповів на запитання.</p>
Питання до іспиту	<ol style="list-style-type: none"> 1. Соціально-філософські передумови теорії комунікації. 2. Феномен комунікативної філософії крізь призму історико-філософського процесу. 3. Філософські проблеми комунікації на початку ХХІ століття. 4. Трансцендентальна прагматика: парадигмальний поворот від філософії свідомості до філософії комунікації. 5. Теорія раціональної дії Ю. Габермаса. 6. Трансцендентальна прагматика та ідеологія. 7. Осмислення комунікативного аспекту Платоном у діалозі «Федр». 8. Трансцендентально-комунікативні нормативних настанов та їх метаморфоза. 9. Етика відповідальності К.-О. Апеля: передумови формування та основні поняття. 10. Онтологічно-екзистенційний вимір комунікації.

	<ol style="list-style-type: none"> 11. Дискурсивна етика як політична етика відповідальності в ситуації сучасного світу. 12. Основні ідеї книги В. Гьосле «Практична філософія у сучасному світі». 13. Категорія «Іншого» у комунікативній філософії. 14. Проблеми інтерсуб'єктивності в комунікативній теорії. 15. Комунікативний трансценденталізм як передумова соціальних наук. 16. Концепція комунікативної критики Ю. Габермаса. 17. Філософія діалогу: передумови формування, основні поняття та представники. 18. Основні концепти діалогічної етики М. Бубера. 19. Концепція трансцендентальної прагматики К.-О. Апеля. 20. Екологічна криза як виклик дискурсивній етиці. 21. Феномен комунікативного суспільства. 22. Типи раціональності за Ю. Габермасом. 23. Комунікативна проблематика постмодерну. 24. Поняття комунікації у філософській концепції К. Ясперса. 25. Особливості комунікативної і практичної філософії кінця ХХ – початку ХХІ століть. 26. Стіввідношення свободи та відповідальності через призму комунікативної філософії у ХХІ столітті. 27. Комунікативна парадигма у сучасній філософії. 28. Поняття комунікативної влади. 29. Комунікативні аспекти дискурсу. 30. Проблеми раціонального нормативного обґрунтування етики відповідальності у технологічній цивілізації.
<p>Політика курсу</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Умовою допуску до іспиту є 26 балів, отриманих протягом навчального семестру. • Допускаються 2 пропуски без вимоги відпрацювання. Інші пропущені заняття, за підтвердження поважної причини, студент може відпрацювати у письмовій формі. Якщо пропущено семінар – написання есею (обсяг – 1000 слів), у якому слід розкрити усі запитання семінарського заняття. Максимальна оцінка за есей – 5 б. • Усі письмові роботи студенти курсу повинні виконувати самостійно. «Чужий текст» можна використовувати лише за умови, що оформлені посилання на першоджерело. Якщо буде виявлено плагіат, то робота оцінюється в 0 балів без права перездачі. • Під час проведення іспиту заборонено користуватися будь-якими підручними засобами. При написанні есею, що є формою відпрацювання пропущеного заняття, забороняється будь-яка форма плагіату: таким вважається запозичення чужих текстів без посилання на авторство. • Однією із вимог курсу є дотримання студентської доброчесності.
<p>Опитування</p>	<p>Анкета-оцінка з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>

ДОДАТОК

Схема курсу

Тиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Матеріали	Література.* ** Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
Тиж. 1. 2 акад. год.	Тема 1. Вступ до комунікативної філософії - особливості визначення комунікативної філософії; - соціально-філософські передумови теорії комунікації; - види, форми і моделі комунікації у філософській традиції	Лекція <i>F2F</i>	Презентація, Відеоматеріали Навчально-методичні матеріали	10, 11, 13, 16, 22	Індивідуальне завдання Ведення тематичного словника	<i>1 тиждень</i>
Тиж. 2. 2 акад. год.	«Федр» Платона -осмислення комунікативного аспекту діалогу крізь призму любовної ситуації; -особливості практики риторики; -критика тексту.	Семінар Дискусія, групова робота	Навчально-методичні матеріали та посібники	10, 16, 17, 22	Виконання індивідуального завдання	<i>1 тиждень</i>
Тиж. 3. 2 акад. год.	Тема 2. Комунікативна трансформація філософії -комунікативно-теоретичний поворот у філософії;	Лекція	Навчально-методичні матеріали та посібники	10, 16, 22, 29	Виконання індивідуального завдання, Ведення тематичного	<i>1 тиждень</i>

	<i>-комунікативна проблематика постмодерну.</i>				словника	
Тиж. 4. 2 акад. год.	Джон Дарем Пігерс «Слова на вітрі. Історія ідеї комунікації» <i>(довільне обговорення одного із розділів книги)</i>	Семінар Дискусія, групова робота	Навчально-методичні матеріали та посібники	10, 16	Виконання індивідуального завдання	<i>1 тиждень</i>
Тиж. 5. 2 акад. год.	Тема 3. Комунікативна концепція Ю. Габермаса <i>-типи раціональності; - граничне обґрунтування етичних норм; -концепція комунікативної критики</i>	Лекція <i>F2F</i>	Презентація, Відеоматеріали Навчально-методичні матеріали	4, 5, 6,7, 8, 10, 19, 22	Виконання індивідуального завдання	<i>1 тиждень</i>
Тиж. 6. 2 акад. год.	«Теорія комунікативної дії» Ю. Габермаса <i>-суть поняття «раціональність»; -визначення та різновиди комунікативної дії; -поняття відкритості у комунікативній дії та етична передумова.</i>	Семінар Дискусія, групова робота	Навчально-методичні матеріали та посібники	4, 5, 6,7, 8, 10, 19, 22	Виконання індивідуального завдання	<i>1 тиждень</i>
Тиж. 7. 2 акад. год.	Тема 4. Трансцендентальна прагматика та етика відповідальності К.-О. Апеля <i>-поняття мовлиннево-комунікативної інтерсуб'єктивності; -</i>	Лекція <i>F2F</i>	Презентація, Відеоматеріали Навчально-методичні матеріали	1, 2, 10, 15, 16, 22	Виконання індивідуального завдання	<i>1 тиждень</i>

<p>Тиж. 8. 2 акад. год.</p>	<p>«Трансформація філософії» К.-О. Апеля <i>-питання суб'єкту етики відповідальності;</i> <i>-проблеми раціонального нормативного обґрунтування етики відповідальності у технологічній цивілізації.</i></p>	<p>Семінар Дискусія, групова робота</p>	<p>Навчально-методичні матеріали та посібники</p>	<p>1, 2, 10, 15, 16, 22</p>	<p>Виконання індивідуального завдання</p>	<p><i>1 тиждень</i></p>
<p>Тиж. 9. 2 акад. год.</p>	<p>Тема 5. Філософія діалогу <i>-передумови виникнення філософії діалогу та представники;</i> <i>-основні поняття філософії діалогу;</i> <i>-співвідношення філософії діалогу та комунікативної філософії у філософській традиції</i></p>	<p>Лекція</p>	<p>Навчально-методичні матеріали та посібники</p>	<p>3, 11, 14, 22, 23, 29</p>	<p>Виконання індивідуального завдання</p>	<p><i>1 тиждень</i></p>
<p>Тиж. 10. 2 акад. год.</p>	<p>«Діалог» М. Бубера <i>-передумови виникнення діалогу та його різновиди;</i> <i>- діалогічна етика.</i></p>	<p>Семінар Дискусія, групова робота</p>	<p>Навчально-методичні матеріали та посібники</p>	<p>3, 11, 14, 22, 23, 29</p>	<p>Виконання індивідуального завдання</p>	<p><i>1 тиждень</i></p>
<p>Тиж. 11. 2 акад. год.</p>	<p>Тема 6. Категорія «Іншого» крізь призму комунікативного аспекту <i>-концепція «Іншого» у Ж.-П. Сартра;</i> <i>-категорія «Іншого» у концепції Е. Левінаса.</i></p>	<p>Лекція</p>	<p>Навчально-методичні матеріали та посібники</p>	<p>4, 11, 12, 14, 18, 20, 29</p>		<p><i>1 тиждень</i></p>

<p>Тиж. 12. 2 акад. год.</p>	<p>Між нами. Дослідження. Думки про іншого» Е. Левінас -онтологічний аспект діалогу; -філософське осмислення категорії Іншого»; -етичний аспект спілкування з «Іншим»</p>	<p>Семінар Дискусія, групова робота</p>	<p>Навчально-методичні матеріали та посібники</p>	<p>4, 11, 12, 18, 20</p>		<p><i>1 тиждень</i></p>
<p>Тиж. 13. 2 акад. год.</p>	<p>Тема 7. Онтологічно-екзистенційний вимір комунікації -комунікація як спосіб буття; -діалогічність «Я» і «Ти»; -.проблема комунікації крізь призму екзистенційної філософії.</p>	<p>Лекція <i>F2F</i></p>	<p>Презентація, Навчально-методичні матеріали</p>	<p>10, 14, 16, 18, 21, 22</p>	<p>Індивідуальне завдання Ведення тематичного словника Підготовка презентації</p>	<p><i>1 тиждень</i></p>

<p>Тиж. 14. 2 акад. год.</p>	<p>«Комунікація» К. Ясперс -комунікація наявного буття; -недостатність не-екзистенціальної комунікації; -висвітлення екзистенціальної комунікації</p>	<p>Семінар Дискусія, групова робота</p>	<p>Навчально-методичні матеріали, посібники</p>	<p>10, 16, 21, 22</p>	<p>Виконання індивідуального завдання Ведення тематичного словника</p>	<p><i>1 тиждень</i></p>
<p>Тиж. 15. 2 акад. год.</p>	<p>Тема 8. Філософські проблеми комунікації на початку XXI століття -комунікація і свобода; -нові норми комунікативної етики; - свій/чужий/інший</p>	<p>Лекція <i>F2F</i></p>	<p>Презентація, Відеоматеріали Навчально-методичні матеріали</p>	<p>9, 10, 16, 22, 25, 29</p>	<p>Написання Есе Ведення тематичного словника</p>	<p><i>1 тиждень</i></p>
<p>Тиж. 16. 2 акад. год.</p>	<p>«Практична філософія у сучасному світі» В. Гьосле -переосмислення етичних норм; -«третій світ як філософська проблема»; -буття та суб'єктивність (метафізика екологічної кризи)</p>	<p>Семінар</p>	<p>Презентація, Відеоматеріали Навчально-методичні матеріали</p>	<p>9, 10, 16, 22, 25, 29</p>	<p>Підготовка презентації Ведення тематичного словника</p>	<p><i>1 тиждень</i></p>